

Durmuş Hocaoğlu

Darwinizm, İnsan ve Dil: I

Yeniçağ, “Analiz”, 24 Mart 2006, Cuma., s.08
“Analiz” Sıra No: 372; 2006-034; Mart-10

YENİÇAĞ

İnsan’ın soy kütüğünü doğrudan doğruya maymuna — daha sahih bir ifâde ile, maymun ile ortak bir ataya — bağlayan ve bu sebeple de Evrimcilik’in en aşırı, en radikal formu olan Darwincilik, bidâyetinden beri birçok tenkide muhâtab olmuştur. Burada bir özet dökümünün dahi verilmesi mümkün olmayan bu tenkidlerin detayına hiç girmeden, birkaç kısa başlıkta mes’eleyi kritik etmeye çalışacağız:

Darwinizm, İnsan’ı, bitki ve hayvan gibi bir “tabiî varlık” olarak kabûl etmekte ve O’nu bütünüyle biyolojik süreçlere indirgemektedir; tipik bir indirgemecilik (redüksiyonizm) örneği olan bu teori, insan’ın, biyolojik bir vasfı da bulunmakla ve bu yanıla biyolojik süreçlere bağlı olmakla berâber esas olarak tabiî değil ve fakat “kültürel ve tarihi” bir varlık, bir “kültür ve tarih varlığı” olduğunu ıskalamaktadır. Nasıl ki bizzat canlılığın her formu, maddî-kütlevî nitelikleri dolayısıyla fizikî-kimyevî süreçlere ve kanunlara tâbî olmakla berâber, canlı olması hasebiyle bu noktada cansız nesnelere mâhiyet itibâriyle radikal bir şekilde ayrılır ve aynı kategoriye dâhil edilemez ise, kültürel ve tarihî bir varlık olan insan da mâhiyet itibâriyle, sırf biyolojik nitelikleri dolayısıyla hayvanlardan mâhiyet itibâriyle radikal bir şekilde ayrılır ve onlarla aynı kategoriye dâhil edilemez.

Darwinizm’in en başarılı olduğu nokta, canlıların birbirlerinin içinden evrimleşerek türeyen bir süreç geçirmeleri hakkındaki çok genel açıklamasıdır ve bu da evrim mantalitesi olarak doğru ve tutarlı bir görüşür; ne var ki, bu görüşün tam ve mutlak bir bilgiye dönüştürülebilmesi mümkün değildir, çünkü olgulardan (cüzlerden) hareket ederek tümellere (küllere) varmaktadır ve bu da tümevarım (indüksiyon, istikrâ) metodundan başkası değildir. Hâlbuki, bu yol ile mutlak ve bütünü kuşatıcı bir bilgi üretilemeyeceği, bizzat bu metodun en büyük pîri olan Francis Bacon tarafından dahi kabûl edilen bir gerçektir.

Ayrıca, bunun yanında, Darwinci teori, gözlem ve deneyden — yâni “empiri”den — elde ettiği sonuçları bütüne teşmil ederken “doğrulama” metodunu kullanmaktadır; ancak, Pozitivizm’in de adetâ rûhu demek olan bu metod, istihsal edilen her tür “doğru” netîcenin, ancak *muvakkaten doğru* olan *potansiyel yanlış* olduğu; daha ilerletilmiş şekliyle, esâsen ilmî önermelerin ilmîlik kriterinin doğrulanabilirlikten da mühim olarak yanlışlanabilirlik olduğu, yâni, bin milyar kere doğrulanmış bir önermenin tek bir yanlışlama ile genel-geçerlilik vasfının külliye ilga edileceği ve haddi zâtında, filozof-fizikçi Einstein’ın ifâdesiyle, ilmî olmak iddiasındaki her önermenin ilmî olabilmesi için yanlışlanabilir olmasının şart olduğu ve yanlışlanması mümkün olmayan önermelerin ilmî olamayacağı da, en azından Popper’dan beri bilinen başka bir gerçekliktir.

İmdi; Darwinci teori de bir bilimsel teoridir ve aynı kaideye tâbîdir; işte mes’eleye bir de bu noktadan yaklaştığımızda, Darwinizm’in bir değil, ama birden fazla açıklayamadığı olgularla karşılaştığını, yâni, yanlışlanmış olduğunu görmekteyiz. Bu ise, bu teorinin genel-geçerli olamayacağını, ancak, paradigma çerçevesini daha da daraltmak sûretiyle, kısmî bir teori olarak ve yine muvakkaten ayakta kalabileceğini göstermektedir.

Darwin’in teorisinin yanlışlandığı bu olguların en mühimlerinden birisi, “dil”dir. O, baş eseri sayılan “*İnsanın Türeyişi*”nde[*] toplam olarak onbir sayfa tahsis ettiği bölümde, en

belirleyici bir kültür göstergesi olan Dil olgusunu biyolojik süreçlere indirgeyerek açıklamaya girişirken, mes'eleyi vuzûha kavuşturmak yerine daha da karmaşık ve içinden çıkılmaz bir hâle sokmuştur. Çünkü öncelikle, hayvanlara, en temel insânî vasıf olan “zihin” ve “bilinç” isnâdında bulunmakta ve bunu da, hayvanda var olduğunu ileri sürdüğü bilinç ile insânî bilinç arasındaki uçurumu bile-bile ve açıkça îtiraf ederek yapmaktadır [s.113]. Bundan sonra asıl Dil bahsine girdiği sonraki sayfalarda ise, hayvanın konuşan bir varlığa dönüşmesini adetâ mitolojik bir tasvîr ile takdîm ederken, hayvanın tabî ihtiyaçlarının ondaki zihnî yeteneği zorlamasıyla insânî dile dönüştüğünü anlatmaktadır: “...*dilin başlangıcının, çeşitli doğal seslerin, başka hayvanların bağirtularının ve insanın kendi içgüdüsel çığlıklarının, işaretlerden ve el hareketlerinden de yararlanılarak örnek tutulması ve onlarda biraz değişiklik yapılması olduğundan şüphe edemiyorum.*” [s.117-118]. Yukarıdaki iktibas cümlesinde tasvîr edilen henüz insan olmamış yaratığın, *çeşitli doğal sesleri, başka hayvanların bağirtularını ve kendi içgüdüsel çığlıklarını, işaretlerden ve el hareketlerinden de yararlanarak örnek tutması ve onlarda biraz değişiklik yapması* ve böylelikle konuşmaya başlaması için henüz konuşmadan önce “insan” olmuş olması lâzım gelmektedir; zîra, bâzı şeyleri örnek tutmak ve sonra onlarda değişiklikler yapmak, insânî bir zihin ve insânî bir şuuru istilzam eder; şu hâlde, Darwin’in ilk adamı, “insan olmadan önce insan” olmuş olmalıdır ki bunun ne kadar bâriz bir “kendi içinde çelişki” (contradictio in adjectum) olduğu îzahtan vârestedir.

[*] Tam Künye: Charles Darwin., *İnsanın Türeyişi.*, Çev.: Ömer Ünal., Onur Yay., 4. Baskı., Ank., Haziran 1980. Eserin orijinal tam adı: *The Descent Of Man and Selection in Relation to Sex (İnsanın Türemesi ve Cinsiyete Bağlı Ayıklanma).*, 1871

